ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан філологічного факультету

І.С. Бондаренко

31 серпня 2026 р.

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПРИКЛАДНА ЛЕКСИКОЛОГІЯ Й СЕМАСІОЛОГІЯ

підготовки бакалавра
денної форми здобуття освіти
за спеціальністю **В11 Філологія**
спеціалізації **В11.10 Прикладна лінгвістика**

галузі знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки

галузі знань **В Культура, мистецтво та гуманітарні науки**

ВИКЛАДАЧ ІЛЬЧЕНКО І.І., кандидат філологічних наук, доцент

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри української мови

Протокол № 1 від “19” серпня 2026 р.
Завідувач кафедри української мови
Р. О. Христіанінова

Погоджено
Гарант освітньо-професійної програми
О. В. Меркулова

2026

Зв`язок з викладачем (викладачами):
E-mail: irynailchenko2017@gmail.com
Сезн ЗНУ повідомлення: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=15860
Телефон: 0672707926, 0662084288,
Інші засоби зв'язку: *Viber*
Кафедра української мови (2 навчальний корпус, ауд. 237)

Опис навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Прикладна лексикологія й семасіологія» є засвоєння теоретичних та практичних знань із лексикології, семасіології, етимології, ономастики та лексикографії, а також допомогти студентам у виробленні в них навичок аналізу мовних явищ, у практичному оволодінні лексичним багатством сучасної літературної української мови.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Прикладна лексикологія й семасіологія» є:

– поглибити знання студентів теоретичні і практичні про основні поняття лексикології та семасіології;

– поглибити навички аналізу мовних лексичних засобів мови;

– поглибити знання студентів із прикладної етимології та ономастики;

– виробити в студентів уміння інформаційного пошуку, анотування, реферування текстів та складання словників.

Прикладна лексикологія й семасіологія ОК 13 базується на дисциплінах ОК 6 Вступ до прикладної лінгвістики, ОК 14 Прикладна фонетика української мови. Отримані знання, уміння і навички необхідні для вивчення дисциплін ОК 19 Теорія тексту й практика текстотворення, Курсова робота з дисципліни «Теорія тексту й практика текстотворення», ОК 26 Прикладна морфологія української мови, ОК 27 Прикладний синтаксис української мови, ОК 31 Прикладна стилістика української мови,

Паспорт навчальної дисципліни

Нормативні показники	**денна форма здобуття освіти**	**заочна форма здобуття освіти**
1	*2*	*3*
Статус дисципліни	**Обов'язкова**	
Семестр	3 -й	-й
Кількість кредитів ECTS	**6**	
Кількість годин	180	
Лекційні заняття	30 год.	год.
Практичні заняття	30 год.	год.
Самостійна робота	120 год.	год.
Консультації	Гугл міт	
Вид підсумкового	**залік**	

семестрового контролю:	
Посилання на електронний курс у СЕЗН ЗНУ (платформа Moodle)	https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=15860

2. Методи досягнення запланованих освітньою програмою компетентностей і результатів навчання

Компетентності/ результати навчання	Методи навчання	Форми і методи оцінювання
1	*2*	*3*
ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. **ЗК 4.** Здатність бути критичним і самокритичним. **ЗК 5.** Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями. **ЗК 6.** Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел. **ЗК 7.** Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми. **ЗК 10.** Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. **ЗК 11.** Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. **ЗК 14.** Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності. **СК 2.** Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні. **СК 8**. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для	Пояснювально-ілюстративний (навчальна лекція, бесіда, презентації) Метод проблемного викладення матеріалу (проблемна лекція, навчальна дискусія) Частково-пошуковий (робота з книгою, робота з фактичним матеріалом) Дослідницький (робота з фактичним матеріалом) Інтерактивні методи (case-метод, мозковий штурм) Практичні методи (вправи)	Підсумкові контрольні заходи: залік. Поточні контрольні заходи: контрольні роботи, виконання завдань в СЕЗН Moodle, індивідуальні практичні завдання, робота на практичних заняттях.

розв'язання професійних завдань. **СК 15.** Спроможність до текстової аналітики, зіставляння різнорівневих, різностильових і різномовних фактів. **ПРН 1.** Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземною мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації. **ПРН** 2. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати. **ПРН 3**. Організовувати процес свого навчання й самоосвіти. **ПРН 6.** Використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності. **ПРН 7.** Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів. **ПРН 8**. Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мови і літератури, що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності. **ПРН 10.** Знати норми літературної мови та вміти		

їх застосовувати у практичній діяльності. **ПРН 14.** Використовувати мови, що вивчаються, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя. **ПРН 15.** Здійснювати лінгвістичний аналіз текстів різних стилів і жанрів. **ПРН 16**. Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, уміти застосовувати їх у професійній діяльності. **ПРН 17.** Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та/або навчання.		

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Вступ

Тема 1. Курс «Прикладна лексикологія й семасіологія» як навчальна дисципліна.

Сучасна українська літературна мова як предмет наукового вивчення. Основні рівні мовної структури. Місце української мови серед інших слов'янських мов. Спільні ознаки східнослов'янських мов. Найважливіші специфічні риси української мови. Територіальна, статистична і часова характеристика української мови. Роль І.П.Котляревського і Т.Г.Шевченка в історії української літературної мови. Українська загальнонародна мова. Поняття «національна мова» і «літературна мова». Діалектна основа сучасної української літературної мови. Взаємодія української літературної мови і територіальних діалектів. Українська літературна мова як унормована і відшліфована форма загальнонародної мови, її писемна та усна форми. Поняття «літературна норма». Наддіалектність і поліфунціональність літературної мови. Кодифікація літературної норми. Культура мови і її суспільне значення. Видатні діячі про культуру мови. Стилі сучасної української літературної мови, їхні особливості.

Змістовий модуль 2. Лексикологія

Тема 2. Склад лексики української літературної мови з погляду її походження. Незапозичена лексика. Специфічно українська лексика. Джерела (шляхи) її поповнення. Загальна характеристика запозиченої лексики в сучасній українській літературній мові. Шляхи запозичень, їх зумовленість, типи запозичень. Старослов'янізми в сучасній українській літературній мові, їхні ознаки та використання їх у художній літературі. Запозичення із інших слов'янських мов. Запозичення з грецької і латинської мов. Германізми, романізми, тюркізми та інші запозичення. Міжнародні слова в сучасній українській літературній мові. Ставлення до іншомовних запозичень. Пуризм.

Змістовий модуль 3. Семасіологія

Тема 3. Слово в лексико-семантичній системі української мови. Поняття лексикології і семасіології. Дві сторони в слові: зовнішня і внутрішня. Поняття мовного знака. Лексика української мови як система. Лексико-семантичне поле і лексико-семантична група. Значення слова та його складові. Лексичне значення слова. Типи лексичних значень слів: номінативне, фразеологічно зв'язане і синтаксично зумовлене. Співвідношення предмета, поняття, слова і назви. Загальні і власні назви. Внутрішня форма слова. Мотивованість назви. Номінація. Багатозначні й однозначні слова. Пряме і переносне значення слова. Переносне вживання слова. Види переносних значень і переносних уживань слова (метафора, метонімія та синекдоха як різновид метонімії).

Змістовий модуль 4. Семантична структура слова

Тема 4. Поняття лексеми. Розвиток семантичної структури слова. Слова з конкретним і абстрактним значенням. Омоніми та їхні види в сучасній українській літературній мові на лексичному рівні. Розмежування лексичної омонімії і багатозначності слів (полісемії). Шляхи (джерела) виникнення омонімів. Використання омонімів зі стилістичною метою у художній літературі. Пароніми, їхні види та використання їх у художній літературі. Синоніми та їхні види: абсолютні (повні) і неповні; постійні (загальномовні) і контекстуальні; семантичні (поняттєві, ідеографічні), стилістичні та семантико-стилістичні. Шляхи (джерела) поповнення синонімів. Синонімія і полісемія. Використання синонімів у різних стилях сучасної української літературної мови. Визначення антонімів, їхні види: постійні (загальномовні) і контекстуальні, різнокореневі і спільнокореневі антоніми.

Змістовий модуль 5. Лексика загальновживана (загальнонародна) і обмеженого вжитку

Тема 5. Лексика української літературної мови з погляду сфер її вживання Взаємодія цих лексичних груп. Характеристика лексики загальнонародного використання. Лексика обмеженого вжитку, її групи. Територіальні діалектизми, їхні різновиди та використання в сучасній українській літературній мові. Соціальні діалектизми, їхні різновиди та використання їх у стилях сучасної української мови.

Змістовий модуль 6. Поняття про активну і пасивну лексику сучасної української мови.

Тема 6. Активна та пасивна лексика. Активна лексика. Пасивна лексика та її види: застарілі слова і неологізми. Види застарілих слів: історизми та архаїзми. Лексичні, фонетичні, словотвірні, семантичні архаїзми. Неологізми, їхні різновиди та використання в різних стилях української літературної мови. Джерела появи неологізмів у мові та їхня дальша доля.

Змістовий модуль 7. Лексика сучасної української літературної мови зі стилістичного погляду.

Тема 7. Лексика сучасної української літературної мови зі стилістичного погляду. Стилістично нейтральна лексика. Стилістично забарвлена лексика та її шари в українській літературній мові: специфічно-побутова, виробничо-професійна, термінологічна, офіційно-ділова, емоційно-забарвлена, розмовно-просторічна, книжна лексика.

Змістовий модуль 8. Етимологія як напрямок прикладної лексикології

Тема 8. Етимологія та етимологічні словники. Становлення етимології як науки. Поняття про історико-етимологічний принцип та етимологічний правопис. Методи і принципи етимології. Огляд основних фонетичних процесів та їх наслідків в історії розвитку слов'янських мов. Значення семантики для етимології. Поняття про народну етимологію. Класифікація типів народної етимології. Способи творення народної етимології. Деетимологізація. Внутрішня форма слова.

Змістовий модуль 9. Ономастика

Тема 9. Ономастика як прикладний напрямок лексикології. Історія становлення ономастики як науки. Складові науки: регіональна ономастика, теоретична, описова, поетична та прикладна. Прикладна ономастика, її функціонування в сучасній мові. Запис і вимови назв, розробка нормативних моделей, за якими утворюються по батькові і прізвища, прикметник для позначення приналежності до тієї чи іншої місцевості, регіону проживання, сім'ї. Розділи ономастики. Зв'язок з іншими науками. Джерела вивчення. Ономастичні словники.

Змістовий модуль 10. Лексикографія

Тема 10. Словникарство як напрямок прикладної лексикології. Типи словників. Енциклопедичні і мовні (лінгвістичні) словники, основні відмінності між ними. Одномовні і перекладні словники. Поняття тезауруса. Ідеографічні (тематичні) словники. Електронний словник. Автоматичний словник. Інші типи словників. Поняття вокабули і реєстру словника. Структурні елементи словникової статті. Короткий огляд історії української лексикографії. «Словарь української мови» за редакцією Б.Грінченка. Найважливіші здобутки української лексикографії міжвоєнного періоду (1917–1941 рр.). Найголовніші українські енциклопедичні словники (загальні і спеціальні). Основні типи мовних (лінгвістичних) словників української мови.

4. Структура навчальної дисципліни

Вид заняття	Назва теми	Кількість	Згідно з розкладом

/роботи		годин		
		о/д.ф.	з.ф.	
1	*2*	*3*	*4*	*5*
Лекція 1-2	Тема. «Прикладна лексикологія й семасіологія» як навчальна дисципліна.	4	…	*1 раз на 2 тижні*
Практичне заняття 1-2	Тема. «Прикладна лексикологія й семасіологія» як навчальна дисципліна. Теоретичні питання: 1.Мета та завдання курсу «Прикладна лексикологія й семасіологія». 2. Основні риси мовної структури. 3.Взаємодія української літературної мови і територіальних діалектів. 4. Культура мови. 5. Стилі сучасної української літературної мови. Практичні завдання: виконання вправ	4		*1 раз на 2 тижні*
Самостійна робота	Тема. Прикладна лексикологія й семасіологія» як навчальна дисципліна. Підготувати презентації на тему: Культура мовлення.	10		
Лекція 3	Тема. Слово в лексико-семантичній системі української мови.	2		*1 раз на 2 тижні*
Практичне заняття 3-4	Тема. Слово в лексико-семантичній системі української мови. Теоретичні питання: 1.Поняття лексикології. Поняття мовного знака. 2.Лексика української мови як система. 3.Лексико-семантичне поле і лексико-семантична група. Значення слова та його складові. Лексичне значення слова. 4.Типи лексичних значень слів: номінативне, фразеологічно зв'язане і синтаксично зумовлене 5. Багатозначні й однозначні слова.	4		*1 раз на 2 тижні*
Самостійна робота	Тема. Слово в лексико-семантичній системі української мови. Підготувати завдання (з прикладами) на тему: Типи багатозначності (метонімія, метафора, синекдоха)	20		
Лекція 4-5	Тема. Активна та пасивна лексика.	4		*1 раз на 2 тижні*
Практичне заняття № 5-6	Тема. Міжмовні відношення слів. Теоретичні питання: 1.Омоніми 2.Синоніми. Синонімічний ряд. 3.Антоніми. 4.Пароніми. Виконання вправ	4		*1 раз на 2 тижні*

Самостійна робота		20		
Лекція 7	Тема. Лексика сучасної української літературної мови зі стилістичного погляду.	2		*1 раз на 2 тижні*
Практичне заняття № 7	Тема. Лексика сучасної української літературної мови зі стилістичного погляду. Теоретичні питання: 1.Стилістично нейтральна лексика. 2.Стилістично забарвлена лексика та її шари в українській літературній мові.	2		*1 раз на 2 тижні*
Самостійна робота	Тема. Лексика сучасної української літературної мови зі стилістичного погляду. Підготувати доповіді на тему: Лексика специфічно-побутова, виробничо-професійна, термінологічна, офіційно-ділова, емоційно-забарвлена, розмовно-просторічна, книжна лексика.	20		
Лекція 8-9	Тема. Етимологія.	4		*1 раз на 2 тижні*
Практичне заняття № 8-9	Тема. Етимологія. Теоретичні питання: 1.Етимологія. Становлення науки. 2. Методи і принци етимології. 3.Деетимологізація. 4. Етимологічні словники. Виконання вправ	4		*1 раз на 2 тижні*
Самостійна робота	Тема. Етимологія. Підготувати презентацію на теми: 1.Народна етимологія. 2. Класифікація народної етимології.	10		
Лекція 10-13	Тема. Ономастика.	8		*1 раз на 2 тижні*
Практичне заняття № 10-13	Тема. Ономастика Теоретичні питання: 1. Історія становлення ономастики як науки. 2.Розділи ономастики. 3. Регіональна ономастика. 4. Теоретична ономастика. 5. Описова ономастика. Виконання завдань, тести	8		*1 раз на 2 тижні*
Самостійна робота	Тема. Ономастика. Підготувати презентацію на теми: Історія походження імені. Прізвище: лексико-семантичні та структурні особливості.	20		
Лекція 14-15	Тема. Лексикографія.	4		*1 раз на 2 тижні*
Практичне заняття № 14-15	Теоретичні питання: 1.Лексикографія як складова прикладної лексикології. 2. Здобутки українського словникарства. 3. Типи словників. 4. Енциклопедичні і мовні словники.	4		*1 раз на 2 тижні*

	5. Однослівні і перекладні словники. 6.Ідеографічні словники. 7. Електронні словники. 8. Автоматичні словники. Виконання вправ, тести			
Самостійна робота	Тема. Лексикографія. Підготувати презентацію на тему: Лексикографія. (словники за вибором)	20		

5. Види і зміст контрольних заходів

Вид заняття/ роботи	**Вид контрольного заходу**	**Зміст контрольного заходу***	**Критерії оцінювання та термін виконання***	**Усього балів**
1	*2*	*3*	*4*	*5*
Поточний контроль				
Практичне заняття №1-2	опитування	Теоретичні питання: 1.Мета та завдання курсу «Прикладна лексикологія й семасіологія». 2. Основні риси мовної структури. 3.Взаємодія української літературної мови і територіальних діалектів. 4. Культура мови. 5. Стилі сучасної української літературної мови	5 балів – знання теоретичного матеріалу обґрунтовані, логічні та структуровані; практичні завдання виконанні на високому рівні: тести пройдені 4 бали – знання теоретичного матеріалу формальне без аналітичного заглиблення; практичні завдання – виконані, але оформлення потребують структурного доопрацювання; 3 бали – низький рівень знання теоретичного матеріалу; практичні завдання виконанні з помилками, неструктуровані, неінформативні. 2 бали – не володіння теоретичними знаннями, відсутність практичних навичок у виконані завдань. 1 бал – незадовільний рівень: завдання виконано частково; відсутній цілісний підхід. 0 балів – завдання не виконано; відсутні основні складові; подано текст, неоформлений належним чином для оцінювання	**5** **5**
Практичне заняття №3-4	опитування	Теоретичні питання: 1.Поняття лексикології. Поняття мовного знака. 2.Лексика української мови як система. 3.Лексико-семантичне поле і лексико-семантична група. Значення слова та його складові. Лексичне значення слова. 4.Типи лексичних значень слів: номінативне, фразеологічно зв’язане і	5 балів – знання теоретичного матеріалу обґрунтовані, логічні та структуровані; практичні завдання виконанні на високому рівні: тести пройдені 4 бали – знання теоретичного матеріалу формальне без аналітичного заглиблення; практичні завдання – виконані, але оформлення потребують структурного доопрацювання; 3 бали – низький рівень знання теоретичного матеріалу;	**5**

	практичне завдання	синтаксично зумовлене 5. Багатозначні й однозначні слова. Виконання вправ	практичні завдання виконанні з помилками, неструктуровані, неінформативні. 2 бали – не володіння теоретичними знаннями, відсутність практичних навичок у виконані завдань. 1 бал – незадовільний рівень: завдання виконано частково; відсутній цілісний підхід. 0 балів – завдання не виконано; відсутні основні складові; подано текст, неоформлений належним чином для оцінювання	**5**
Практичне заняття № 5-6	опитування практичне завдання	Теоретичні питання: 1.Омоніми 2.Синоніми. Синонімічний ряд. 3.Антоніми. 4.Пароніми. Виконання вправ	5 балів – знання теоретичного матеріалу обґрунтовані, логічні та структуровані; практичні завдання виконанні на високому рівні: тести пройдені 4 бали – знання теоретичного матеріалу формальне без аналітичного заглиблення; практичні завдання – виконані, але оформлення потребують структурного доопрацювання; 3 бали – низький рівень знання теоретичного матеріалу; практичні завдання виконанні з помилками, неструктуровані, неінформативні. 2 бали – не володіння теоретичними знаннями, відсутність практичних навичок у виконані завдань. 1 бал – незадовільний рівень: завдання виконано частково; відсутній цілісний підхід. 0 балів – завдання не виконано; відсутні основні складові; подано текст, неоформлений належним чином для оцінювання	**5** **5**
Практичне заняття № 7	опитування	Теоретичні питання: 1.Стилістично нейтральна лексика. 2.Стилістично забарвлена лексика та її шари в українській літературній мові: специфічно-побутова, виробничо-професійна, термінологічна, офіційно-ділова, емоційно-забарвлена, розмовно-просторічна, книжна лексика.	5 балів – знання теоретичного матеріалу обґрунтовані, логічні та структуровані; практичні завдання виконанні на високому рівні: тести пройдені 4 бали – знання теоретичного матеріалу формальне без аналітичного заглиблення; практичні завдання – виконані, але оформлення потребують структурного доопрацювання; 3 бали – низький рівень знання теоретичного матеріалу; практичні завдання виконанні з помилками, неструктуровані, неінформативні. 2 бали – не володіння теоретичними знаннями, відсутність практичних навичок у виконані завдань. 1 бал – незадовільний рівень: завдання виконано частково;	**5**

			відсутній цілісний підхід. 0 балів – завдання не виконано; відсутні основні складові; подано текст, неоформлений належним чином для оцінювання	
Практичне заняття № 8-9	опитування Практичне завдання	Теоретичні питання: 1.Етимологія. Становлення науки. 2. Методи і принци етимології. 3. Народна етимологія, класифікація. 4.Деетимологізація. 5. Етимологічні словники. Виконання вправ	5 балів – знання теоретичного матеріалу обґрунтовані, логічні та структуровані; практичні завдання виконанні на високому рівні: тести пройдені 4 бали – знання теоретичного матеріалу формальне без аналітичного заглиблення; практичні завдання – виконані, але оформлення потребують структурного доопрацювання; 3 бали – низький рівень знання теоретичного матеріалу; практичні завдання виконанні з помилками, неструктуровані, неінформативні. 2 бали – не володіння теоретичними знаннями, відсутність практичних навичок у виконані завдань. 1 бал – незадовільний рівень: завдання виконано частково; відсутній цілісний підхід. 0 балів – завдання не виконано; відсутні основні складові; подано текст, неоформлений належним чином для оцінювання	**5** **5**
Практичне заняття № 10-13	опитування практичні завдання, тест	Теоретичні питання: 1. Історія становлення ономастики як науки. 2.Розділи ономастики. 3. Регіональна ономастика. 4. Теоретична ономастика. 5. Описова ономастика. Виконані завдання, тест	5 балів – знання теоретичного матеріалу обґрунтовані, логічні та структуровані; практичні завдання виконанні на високому рівні: тести пройдені 4 бали – знання теоретичного матеріалу формальне без аналітичного заглиблення; практичні завдання – виконані, але оформлення потребують структурного доопрацювання; 3 бали – низький рівень знання теоретичного матеріалу; практичні завдання виконанні з помилками, неструктуровані, неінформативні. 2 бали – не володіння теоретичними знаннями, відсутність практичних навичок у виконані завдань. 1 бал – незадовільний рівень: завдання виконано частково; відсутній цілісний підхід. 0 балів – завдання не виконано; відсутні основні складові; подано текст, неоформлений належним чином для оцінювання	**5** **5**
Практичне заняття № 14-15	опитування	Теоретичні питання: 1.Лексикографія як складова прикладної лексикології.	5 балів – знання теоретичного матеріалу обґрунтовані, логічні та структуровані; практичні завдання виконанні	**5**

	Практичні завдання, тест	2. Здобутки українського словникарства. 3. Типи словників. 4. Енциклопедичні і мовні словники. 5. Однослівні і перекладні словники. 6.Ідеографічні словники. 7. Електронні словники. 8. Автоматичні словники. Виконані завдання, тест	на високому рівні: тести пройдені 4 бали – знання теоретичного матеріалу формальне без аналітичного заглиблення; практичні завдання – виконані, але оформлення потребують структурного доопрацювання; 3 бали – низький рівень знання теоретичного матеріалу; практичні завдання виконанні з помилками, неструктуровані, неінформативні. 2 бали – не володіння теоретичними знаннями, відсутність практичних навичок у виконані завдань. 1 бал – незадовільний рівень: завдання виконано частково; відсутній цілісний підхід. 0 балів – завдання не виконано; відсутні основні складові; подано текст, неоформлений належним чином для оцінювання	**5**
Усього за поточний контроль	**4**			**60**
Підсумковий контроль				
Залік	Теоретичне завдання	Питання до заліку: 1.Мета та завдання курсу «Прикладна лексикологія й семасіологія». 2. Основні риси мовної структури. 3.Взаємодія української літературної мови і територіальних діалектів. 4. Культура мови. 5. Стилі сучасної української літературної мови. 6. Склад української мови за походженням. 7. Незапозичена лексика, її джерела. 8. Запозичена лексика, шляхи запозичення. 9. Старослов'янізми. 10. Пуризм. 11. Семасіологія. 12. Типи лексичних значень. Номінація. 13. Багатозначні та однозначні слова. 14. Пряме та переносне значення слів. 15. Омоніми. 16. Синоніми. 17. Антоніми. 18. Пароніми.	1. В повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання. 2. Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає	**20** **15-20**

		19. Лексика української мови з погляду сфери її вживання. 20. Соціальні діалекти. 21. Територіальні діалекти. 22. Активна лексика. 23. Пасивна лексика. 24. Неологізми. 25. Стилістична нейтральна лексика. 26. Стилістично забарвлена лексика. 27. Етимологія. Становлення науки. 28. Методи і принци етимології. 29. Народна етимологія, класифікація. 30.Деетимологізація. 31. Етимологічні словники. 32. Історія становлення ономастики як науки. 33.Розділи ономастики. 34. Регіональна ономастика. 35. Теоретична ономастика. 36. Описова ономастика. 37. Поетична ономастика. 38. Прикладна ономастика. 39. Ономастичні словники. 40.Лексикографія як складова прикладної лексикології. 41. Здобутки українського словникарства. 42. Типи словників. 43. Енциклопедичні і мовні словники. 44. Однослівні і перекладні словники. 45.Ідеографічні словники. 46. Електронні словники. 47. Автоматичні словники.	достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість тестових завдань. 3. В цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину тестових завдань. 4. Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив меншість тестових завдань. 5. Частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі тестові завдання. 6. Не володіє навчальним	**15** **15-10** **10-5**

			матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань. Не вирішив жодного тестового завдання.	**0-5**
	Практичне завдання	1. Індивідуальне практичне завдання 2. Підсумкові тести		**10** **10**
Усього за підсумковий контроль				**40**

Критерії оцінювання усної відповіді на практичному занятті:

5 балів – студент ґрунтовно і повно викладає матеріал; виявляє повне розуміння матеріалу, обґрунтовує свої думки, застосовує знання на практиці, наводить необхідні приклади не тільки за підручником, а й самостійно складені; викладає матеріал послідовно й правильно з точки зору норм сучасної літературної мови; відповідь відзначається багатством словникового запасу, точністю використання морфологічних категорій і синтаксичних конструкцій; досягнута стильова єдність і виразність тексту завдання.

4 бали – студент ґрунтовно і повно викладає матеріал; виявляє повне розуміння матеріалу, обґрунтовує свої думки, застосовує знання на практиці, наводить необхідні приклади не тільки за підручником, а й самостійно складені; викладає матеріал послідовно й правильно з точки зору норм сучасної літературної мови; відповідь відзначається багатством словникового запасу, точністю використання морфологічних категорій і синтаксичних конструкцій; досягнута стильова єдність і виразність тексту завдання. При цьому студент припускається однієї помилки у змісті, одного чи двох мовленнєвих недоліків.

3 бали– студент, висвітлюючи питання, дає відповідь, що задовольняє ті ж попередні вимоги, але допускає деякі помилки, які сам виправляє, та поодинокі недоліки в послідовності викладу матеріалу і мовленнєвому оформленні, а саме: зміст викладеного матеріалу в основному достовірний, але є деякі фактичні неточності; є незначні порушення у послідовності викладу думок; лексична і граматична будова мовлення загалом досить різноманітна; стиль відповіді відзначається достатньою виразністю. У цілому допускається не більше двох недоліків у змісті і не більше трьох мовленнєвих недоліків; не більше двох граматичних помилок;

2 бали – студент виявляє знання і розуміння основних положень теми, але викладає матеріал не досить повно і допускає фактичні неточності і помилки у формуванні відповіді; не вміє глибоко і переконливо обґрунтовувати свої думки і відчуває труднощі під час добору прикладів; має незначний словниковий запас, використовує одноманітні синтаксичні конструкції; викладає матеріал непослідовно і допускає помилки в мовленнєвому оформленні. Загалом допускається: не більше чотирьох недоліків у змісті та п’яти мовленнєвих недоліків; не більше чотирьох граматичних помилок;

1 бал – студент не знає більшої частини вивченого матеріалу; допускає у формулюванні речень помилки, що спотворюють зміст відповіді; допускає багато фактичних неточностей; порушує послідовність викладу думок; має обмежений словниковий запас; часто трапляються випадки неправильного слововживання; не розуміє суті поставлених додаткових запитань.

0 балів – студент не відповідає на питання.

Критерії оцінювання тестів:

За кожне правильно виконане тестове завдання здобувач освіти отримує 1 бал.

Критерії оцінювання письмового завдання:

5 балів – студент виконав завдання згідно з рекомендаціями, повністю, не припустившись помилок, коментує виконане завдання, відповідає на додаткові запитання.

4 бали – студент самостійно, у повному обсязі виконав завдання, але не зміг оперувати отриманими знаннями в навчальній дискусії.

3 бали – студент виконав завдання частково, не запам'ятовуючи деталей теми, з помилками.

2 бали – студент виконав завдання частково, з помилками.

1 бал – незадовільний рівень виконання завдання, відсутній цілісний підхід, допущені грубі помилки.

0 балів – студент не виконав завдання. У такому випадку надається можливість повторного виконання завдання, але не пізніше наступного заняття.

Критерії оцінювання відповіді на заліку:

10 балів отримує здобувач освіти, який повністю розкрив питання, відповів на додаткові запитання викладача, осмислює зв'язок розкритого у відповіді питання з усією теоретичною основою навчальної дисципліни.

9 балів отримує здобувач освіти, який повністю розкрив питання, але відповів на всі додаткові питання викладача, осмислює зв'язок розкритого у відповіді питання з усією теоретичною основою навчальної дисципліни.

8 балів отримує здобувач освіти, який повністю розкрив питання, але не відповів на додаткові питання викладача, осмислює зв'язок розкритого у відповіді питання з усією теоретичною основою навчальної дисципліни.

7 балів отримує здобувач освіти, який повністю розкрив питання, але не відповів на додаткові питання викладача, лише частково усвідомлює зв'язок розкритого у відповіді питання з усією теоретичною основою навчальної дисципліни.

6 балів отримує студент, який повністю розкрив питання, але не відповів на додаткові питання викладача, лише в загальних рисах осмислює зв'язок розкритого у відповіді питання з усією теоретичною основою навчальної дисципліни.

5 балів отримує здобувач освіти, який не повно розкрив питання, не відповів на додаткові питання викладача, майже не осмислює зв'язок розкритого у відповіді питання з усією теоретичною основою навчальної дисципліни.

4 бали отримує здобувач освіти, який не повно розкрив питання, не відповів на додаткові питання викладача, не осмислює зв'язок розкритого у відповіді питання з усією теоретичною основою навчальної дисципліни.

3 бали отримує здобувач освіти, який частково розкрив питання, частково відповів на додаткові питання викладача, не осмислює зв'язок розкритого у відповіді питання з усією теоретичною основою навчальної дисципліни.

2 бали отримує здобувач освіти, який частково і неповно розкрив питання, не відповів на більшість додаткових питань викладача, не осмислює зв'язок розкритого у відповіді питання з усією теоретичною основою навчальної дисципліни.

1 бал отримує студент, який кількома реченнями розкрив питання, зміг частково відповісти на додаткові питання викладача.

0 балів отримує студент, який не відповів на питання.

Критерії оцінювання практичного завдання на заліку:

10 балів – студент виконав завдання повністю, логічно структуруючи відповідь, демонструючи уміле оперування літературознавчою термінологією, доцільне застосування елементів аналізу художнього тексту, посилання на текст, влучне цитування, уміння враховувати історико-літературний контекст, світогляд письменника для інтерпретації

тексту, вміння давати характеристики персонажів, вміння порівнювати сюжети різних авторів чи національних літератур і таке інше.

9 балів – студент виконав завдання повністю, логічно структуруючи відповідь, демонструючи уміле оперування літературознавчою термінологією, доцільне застосування елементів аналізу художнього тексту, посилання на текст, влучне цитування, уміння враховувати історико-літературний контекст, світогляд письменника для інтерпретації тексту, вміння давати характеристики персонажів, вміння порівнювати сюжети різних авторів чи національних літератур і таке інше, але припустився 1-2 неточностей.

8 балів – студент виконав завдання повністю, логічно структуруючи відповідь, демонструючи уміле оперування літературознавчою термінологією, доцільне застосування елементів аналізу художнього тексту, посилання на текст, влучне цитування, уміння враховувати історико-літературний контекст, світогляд письменника для інтерпретації тексту, вміння давати характеристики персонажів, вміння порівнювати сюжети різних авторів чи національних літератур і таке інше, але припустився 3 неточностей.

7 балів – студент виконав завдання повністю, логічно структуруючи відповідь, демонструючи уміле оперування літературознавчою термінологією, доцільне застосування елементів аналізу художнього тексту, але недостатнім було посилання на текст, цитування, врахування історико-літературного контексту, світогляду письменника для інтерпретації тексту тощо.

6 балів – студент виконав завдання, але не зміг логічно структурувати відповідь, недостатнім було оперування літературознавчою термінологією, застосування елементів аналізу художнього тексту, але недостатнім було посилання на текст, цитування, врахування історико-літературного контексту, світогляду письменника для інтерпретації тексту тощо.

5 балів – студент виконав завдання неповністю, демонструючи задовільне оперування літературознавчою термінологією, застосування елементів аналізу художнього тексту, недостатнім було посилання на текст, цитування, врахування історико-літературного контексту, світогляду письменника для інтерпретації тексту тощо

4 бали – студент виконав завдання частково, недостатньо оперуючи літературознавчою термінологією, елементами аналізу художнього тексту, що зводився до характеристики персонажів або переказу тексту, відсутнє було посилання на текст та цитування.

3 бали – студент виконав завдання частково, без використання літературознавчої термінології або припускаючись помилок, аналізу художнього тексту зводився до поверхового переказу змісту, відсутнє було посилання на текст та цитування.

2 бали – студент виконав завдання частково, з грубими помилками, що свідчать про нерозуміння історико-літературного контексту, світогляду письменника, прийомів аналізу тексту твору на інклюзивну тематику тощо.

1 бал – студент розпочав виконання завдання, але нерозуміння історико-літературного контексту, специфіки інклюзивної літератури, незнання особливостей роботи з текстом твору на інклюзивну тематику не дало можливості дати відповідь на поставлене запитання.

0 балів –студент не зміг виконати завдання.

Шкала оцінювання ЗНУ: національна та ECTS

За шкалою ECTS	**За шкалою університету**	**За національною шкалою**	
		Екзамен	**Залік**
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		

FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

6. Основні навчальні ресурси

Рекомендована література

Основна:

1. Бодик О., Рудакова Т. Сучасна українська літературна мова: Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія. Львів : Центр учбової літератури, 2021. 416 с.
2. Бондаренко К. Л., Бондаренко О. С. Зіставна лексикологія. Вінниця : Нова книга, 2021. 168 с.
3. Глущенко В.А. Мова як система. Львів : Центр учбової літератури, 2023. 132 с.
4.Жуковська В. В. Вступ до корпусної лінгвістики: навчальний посібник. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2020. 142 с.
5. Сербенська О. Антисуржик. Львів : Апріорі, 2023. 304 с.

Додаткова:

1. Васенко Л. Вступ до прикладної лінгвістики. Харків : НТУ "ХПІ", 2019. 227 с.
2.Познанська В. Д. Українська лексикологія. Практикум. Вінниця : ДонНУ, 2016. 122с.

Інформаційні ресурси:

1.Актуальні проблеми мовознавства та лінгвометодики в умовах війни в Україні. Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (з міжнародною участю) 21 лютого 2023 року. URL: https://polissiauniver.edu.ua/wp-content/uploads/2023/03/Збірник-Климова-остаточний.pdf
2.Білецький А.О. Про мову і мовознавство. К.: АртЕк, 1997. 224 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Biletskyi_AO/Pro_movu_i_movoznavstvo.pdf?
3. Жукова, Ю. Мова як соціальне явище через призму прикладної лінгвістики. *Актуальні питання гуманітарних наук*]: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Вип. 77. Т. 1 , 2024. С. 220-224. URL:: https://www.aphn-journal.in.ua/archive/77_2024/part_1/32.pdf
4. Карпіловська Є. А. Вступ до прикладної лінгвістики: Комп'ютерна лінгвістика. Донецьк: ТОВ Юго-Восток, 2006. 188 с. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Karpilovska_Yevheniia/Vstup_do_prykladnoi_linhvistyky_Kompiuterna_linhvistyka/
5. Шкіцька І. Ю. Документна лінгвістика : підручник для студентів закладів вищої освіти Тернопіль : ЗУНУ, 2023. 384 с. : URL: http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/50050
6.Українська мова: Енциклопедія. К., 2000. 820 с. URL :http://litopys.org.ua/ukrmova/um.htm

Регуляції і політики курсу

Відвідування лекційних та практичних занять є обов'язковим. Студентам, які за певних обставин не можуть відвідувати практичні заняття регулярно, необхідно узгодити із викладачем графік індивідуального відпрацювання пропущених занять.
Відпрацювання занять здійснюється усно у формі співбесіди за питаннями, визначеними планом заняття або письмово.

Політика академічної доброчесності Усі письмові роботи (доповіді, повідомлення), що виконуються студентами під час проходження курсу, перевіряються на наявність плагіату за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення. Відповідно до чинних правових норм, плагіатом вважатиметься: копіювання чужої наукової роботи чи декількох робіт та оприлюднення результату під своїм іменем; компіляція власного та запозиченого тексту без належного цитування джерел. Будь-яка ідея, думка чи речення, ілюстрація чи фото, яке ви запозичуєте, має супроводжуватися посиланням на першоджерело. Роботи, у яких виявлено ознаки плагіату, до розгляду не приймаються і відхиляються без права перескладання. Висока академічна культура та європейські стандарти якості освіти, яких дотримуються у ЗНУ, вимагають від дослідників відповідального ставлення до вибору джерел.
Рекомендована база даних для пошуку джерел: електронні ресурси Національної бібліотеки ім. Вернадського: http://www.nbuv.gov.ua
Використання комп'ютерів/телефонів на занятті. Використання мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів під час лекційних та практичних занять дозволяється виняткова з навчальною метою (для уточнення певних даних, перевірки правопису, отримання довідкової інформації тощо).
Результати навчання за курсом, здобуті шляхом неформальної та/або інформальної освіти, визнаються за умови їх відповідності освітньому компоненту, передбаченим освітньою програмою результатам навчання та підтверджені відповідним документом (диплом, сертифікат, свідоцтво тощо). Можливими видами діяльності для неформальної та/або інформальної освіти може бути участь у студентських олімпіадах, конкурсах студентських наукових робіт, конференціях.
Комунікація Базовою платформою для комунікації викладача зі студентами є електронна система Moodle ЗНУ. Важливі повідомлення загального характеру регулярно розміщуються викладачем на форумі курсу. Для персональних запитів використовується сервіс приватних повідомлень. Для оперативного отримання повідомлень про оцінки та нову інформацію, розміщену на сторінці курсу у Moodle ЗНУ, будь ласка, переконайтеся, що адреса електронної пошти, зазначена у вашому профайлі на Moodle ЗНУ, є актуальною. Якщо за технічних причин доступ до Moodle ЗНУ є неможливим або ваше питання потребує термінового розгляду, направте електронного листа з позначкою «Важливо» на адресу irynailchenko2017@gmail.com

ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ

ГРАФІК ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ НА 2026-2027 н.р. доступний за адресою: https://sites.znu.edu.ua/navchalnyj_viddil/1635.ukr.html.

НАВЧАННЯ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ. Перевірка набутих студентами знань, навичок та вмінь є невід'ємною складовою системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до Положення про організацію та методику проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ: https://lnk.ua/gk4x2wkVy .

ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН. Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (у тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання студенту права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Процедура повторного вивчення визначається Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ: https://lnk.ua/9MVwgEpVz .

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються Положенням про порядок і

процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ: https://lnk.ua/EYNg6GpVZ .
Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їх повноважень, відповідно до: Порядку призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ (нова редакція): https://lnk.ua/cPZvhrnpC; Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ: https://lnk.ua/3R4avGqeJ.

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА. Телефон довіри практичного психолога **Марті Ірини Вадимівни** (061) 228-15-84, (099) 253-78-73 (щоденно з 9 до 21).

УПОВНОВАЖЕНА ОСОБА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ Запорізького національного університету: **Соник Вікторія Василівна**
Електронна адреса: v.sonik@znu.edu.ua
Гаряча лінія: тел. +380661848930.

РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ. Центральні входи усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Спеціалізована допомога: (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: https://lnk.ua/5pVJr17VP.

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА: https://library.znu.edu.ua/. Графік роботи абонементів: понеділок-п`ятниця з 08.00 до 16.00; вихідні дні: субота і неділя.
СИСТЕМА ЕЛЕКТРОННОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ ЗАПОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ (СЕЗН ЗНУ): https://moodle.znu.edu.ua/.
Покликання для відновлення паролю: https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015.
ЦЕНТР ІНТЕНСИВНОГО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ: https://sites.znu.edu.ua/child-advance/.